

● Narodowy Bank Polski wprowadza do obiegu monety upamiętniające 400. rocznicę polskiego osadnictwa w Ameryce Północnej:

w dniu 17 grudnia 2008 r.

100 zł wykonaną stemplem lustrzanym w złocie,
10 zł wykonaną stemplem zwykłym w srebrze,

w dniu 15 grudnia 2008 r.

2 zł wykonaną ze stopu Nordic Gold stemplem zwykłym

Narodowy Bank Polski

ma wyłączne prawo emitowania znaków
pieniężnych w Polsce.

Oprócz monet i banknotów powszechnego obiegu
NBP emituje także monety i banknoty kolekcjonerskie.

Emisja wartości kolekcjonerskich
stanowi okazję zarówno do upamiętniania
ważnych historycznych rocznic i postaci, jak i do rozwijania
zainteresowań polską kulturą, nauką i tradycją.

Od 1996 roku NBP emituje także
dwuzłotowe monety okolicznościowe
powszechnego obiegu ze stopu Nordic Gold.

Wszystkie monety i banknoty emitowane przez NBP
są prawnym środkiem płatniczym w Polsce.

NBP
Narodowy Bank Polski

monety

MONETY EMISJI 2008 MONETY EMISJI 2008

Informacje o planie emisji
oraz sposobie nabycia monet na stronach:

www.nbp.pl
www.numizmatyka.nbportal.pl

Monety zostały wyprodukowane
w Mennicy Polskiej S.A. w Warszawie.

Skład i druk: Drukarnia NBP

400. rocznica polskiego
osadnictwa
w Ameryce Północnej

400. rocznica polskiego osadnictwa w Ameryce Północnej

- W październiku 1608 r., wkrótce po założeniu pierwszej kolonii angielskiej na wschodnim wybrzeżu Ameryki Północnej, na Nowy Kontynent przybyli także polscy osadnicy. Zapoczątkowali tym samym nie tylko powstanie wieloetnicznej Wirginii, ale również późniejszych Stanów Zjednoczonych Ameryki – kraju założonego i zamieszkałego przez potomków emigrantów – w tym polskich – którzy na tej ziemi szukali i szukają nadal „ziemi obiecanej”.
- W 1606 r. król Jakub I Stuart wydał kartę nadania dla kompanii kupieckiej Virginia Company of London praw do kolonizowania i eksploatacji południowej części Ameryki Północnej. Dzięki temu Anglicy zaczęli tworzyć własne kolonie w Nowym Świecie odkrytym przez Krzysztofa Kolumba w 1492 r., rywalizując tym samym z Hiszpanią i Portugalią. W grudniu 1606 r. na drugą stronę oceanu udały się trzy statki z pierwszymi stoma osadnikami angielskimi. Pierwszą stałą osadę Jamestown, nazwaną na cześć króla, założono 40 mil od ujścia rzeki James do Zatoki Chesapeake, na ziemiach należących do konfederacji plemion algonkijskich Powhatan. Nazwa kolonii – Virginia – została nadana na cześć królowej Elżbiety I Tudor, zwanej Królową Dziewicą. Przybysze angielscy liczyli na znalezienie złota, handel z Indianami, szybkie wzbogacenie się akcjonariuszy. Niebawem okazało się, że wielu pierwszych osadników nie potrafiło pracować fizycznie przy budowie domów i karczowaniu lasu, zajmować się myślistwem, rolnictwem, a bogactwem naturalnym tego obszaru była jedynie ziemia. Złota ani srebra tam nie znaleziono. Osadnicy zaczęli

zapadać na różne choroby, pojawiły się wśród nich niesnaski, walki o przywództwo, co doprowadziło do trudnej sytuacji w kolonii.

- Przetrawanie swoje Wirginia zawdzięcza w znacznym stopniu energii i zdecydowanemu działaniu kapitana Johna Smitha, przywódcy osadników. Narzucił on kolonistom dyscyplinę, zmuszając ich do pracy. Pisał do Virginia Company of London, prosząc o przysłanie mu „trzydziestu cieśli, rolników, ogrodników, rybaków, kowali, murarzy i karczowników raczej niż tysiąca takich jak tu mamy obecnie”. Działał energicznie by poznać teren, rysować mapy, współpracować z Indianami, zdobywać dla osadników żywność. Samo Jamestown obwarowano.
- W kolejnej grupie przybyszów, w 1608 r. w Jamestown znalazło się około 70 nowych osób: „8 ludzi z Prus i Polski” („eight Dutch men and Poland” – w XVII wieku Dutch oznaczało zarówno mieszkańca Holandii, jak i Prus), jak odnotował w szacunku John Smith w wydanym w 1629 r. dzienniku pt. *The True Travels, Adventures and Observations...* Nazwisk osadników pochodzących z ziem polskich niestety nie znamy. Wiemy tylko, że byli to rzemieślnicy zatrudnieni przez władze kompanii, niezbędni dla istnienia tej lesistej, rolniczej kolonii. Nie wiemy natomiast, jak wyglądały ich umowy zawarte z kompanią w Londynie. Musiały one jednak zapewnić im dogodne warunki finansowe. Inaczej, niezależnie od chęci poznania Nowego Świata, nie zdecydowałiby się na podróż przez ocean, szczególnie że w samej Anglii brakowało ludzi zajmujących się rzemiosłem tego typu.

- Zgodnie z tradycją osadnictwa polskiego pierwsi polscy rzemieślnicy na ziemi amerykańskiej to najprawdopodobniej: smolarze, potrafiący wyrabiać nie tylko węgiel drzewny, ale także smołę, potaż oraz dziegieć, czyli towary niezbędne do budowy i eksploatacji żaglowców, bednarze produkujący beczki, w których przechowywano produkty żywnościowe, a także szklarze. Ci ostatni mieli zbudować pierwszy piec do wytopu naczyń szklanych (butelek, słoików), wytwarzali szyby do powstających w osadzie drewnianych domów oraz paciorki szklane na wymianę z Indianami za kukurydzę i tytoń. W odróżnieniu od wielu innych osadników wczesnego okresu historii Wirginii umieli i chcieli pracować fizycznie i – jak się wydaje – przetrwali pierwszy trudny okres osadnictwa, przyczyniając się do pewnej stabilizacji kolonii angielskiej.
- W kolejnych latach XVII w. władze Kompanii Wirgińskiej nadal zatrudniały polskich rzemieślników, o czym świadczą wzmianki o nich w zachowanych źródłach. Swoją pracą przyczyniali się do wzrostu zamożności nie tylko kolonii, ale również sami się bogacili, przyzwyczajając przy tym Anglików do różnorodności etnicznej w nowym miejscu zamieszkania.
- Ci pierwsi, nieznanymi nam z nazwiska Polacy zapoczątkowali liczne, szczególnie w drugiej połowie XIX w., wychodźstwo z ziem polskich do Ameryki Północnej.

prof. dr hab. Izabella RUSINOWA
Instytut Historyczny UW

MONETY EMISJI 2008 MONETY EMISJI 2008 MONETY EMISJI 2008 MONETY EMISJI 2008 MONETY EMISJI 2008 MONETY EMISJI 2008 MONETY EMISJI 2008

NOMINAŁ 100 ZŁ

metal **Au 900/1000** ■ stempel **lustrzany** ■ średnica **21,00 mm**
masa **8,00 g** ■ wielkość emisji (nakład) **9.500 szt.**

AWERS: W środku wizerunek orła ustalony dla godła Rzeczypospolitej Polskiej umieszczony na stylizowanej różie wiatrów. Powyżej kontury fragmentów zachodniego wybrzeża Europy i wschodniego wybrzeża Ameryki Północnej. U góry półkolem napis: RZECZPOSPOLITA POLSKA. U dołu napis: 100 ZŁ. Z lewej strony oznaczenie roku emisji: 2008. Pod lewą łapą orła znak mennicy: M/W.

REWERS: Centralnie stylizowana róża wiatrów. Pomiedzy jej ramionami stylizowane wizerunki: z lewej strony u góry - męczyzny wytapiającego szkło, poniżej - rzemieślnika wyrabiającego beczki, z prawej strony u góry - męczyzny wyrabiającego naczynie z gliny, poniżej - kowala przy pracy. W otoku napis: 400. ROCZNICA POLSKIEGO OSADNICTWA W AMERYCE POŁNOCNEJ.

Projektant monety: **ROUSSANKA NOWAKOWSKA**

NOMINAŁ 10 ZŁ

metal **pierścień: 925/1000 Ag oksydowane, rdzeń: szkło**
stempel **zwykły** ■ średnica **32,00 mm**
masa **14,14 g** ■ wielkość emisji (nakład) **126.000 szt.**

AWERS: W środku na rdzeniu szklanym stylizowany wizerunek męczyzny wydychającego szklane naczynie oraz w otoku rdzenia napis: POLSKIEGO OSADNICTWA W AMERYCE POŁNOCNEJ, czytany od strony odwrotnej monety. Na pierścieniu fragmenty stylizowanej mapy Wirginii. U góry napis: VIRGINIA, umieszczony na szarfi. Z lewej strony rdzenia wizerunki osadników, z prawej strony wizerunki Indian. Poniżej rdzenia wizerunek orła ustalony dla godła Rzeczypospolitej Polskiej. Z lewej strony orła oznaczenie roku emisji: 2008. Z prawej strony napis: 10/ZŁ. U dołu półkolem napis: RZECZPOSPOLITA POLSKA. Przy lewej łapie orła znak mennicy: M/W.

REWERS: W środku na rdzeniu szklanym stylizowany wizerunek męczyzny wydychającego szklane naczynie oraz w otoku rdzenia napis: POLSKIEGO OSADNICTWA W AMERYCE POŁNOCNEJ. Z lewej i z prawej strony rdzenia stylizowane wizerunki męczyzn zajmujących się wytapianiem szkła. Powyżej rdzenia stylizowane wizerunki statku oraz przybyłych osadników. Poniżej rdzenia napis: JAMESTOWN, umieszczony na szarfi. Pod nim napis: 400. ROCZNICA.

Projektant monety: **ROBERT KOTOWICZ**

NOMINAŁ 2 ZŁ

metal **stop CuAl5Zn5Sn1** ■ stempel **zwykły** ■ średnica **27,00 mm**
masa **8,15 g** ■ wielkość emisji (nakład) **1.200.000 szt.**

AWERS: Wizerunek orła ustalony dla godła Rzeczypospolitej Polskiej, po bokach orła oznaczenie roku emisji: 20-08, pod orłem napis: ZŁ 2 ZŁ, w otoku napis: RZECZPOSPOLITA POLSKA, poprzedzony oraz zakończony sześcioma perełkami. Pod lewą łapą orła znak mennicy: M/W.

REWERS: Stylizowany wizerunek męczyzny wytapiającego szklane naczynie. Z prawej strony stylizowany wizerunek pieca do wytopu szkła, nad nim napis: 400./ROCZNICA/POLSKIEGO/OSADNICTWA/W AMERYCE/POŁNOCNEJ.

NA BOKU: ośmiokrotnie powtórzony napis: NBP, co drugi odwrócony o 180 stopni, rozdzielony gwiazdkami.

Projektant awersu: **EWA TYC-KARPIŃSKA**
Projektant rewersu: **ROUSSANKA NOWAKOWSKA**